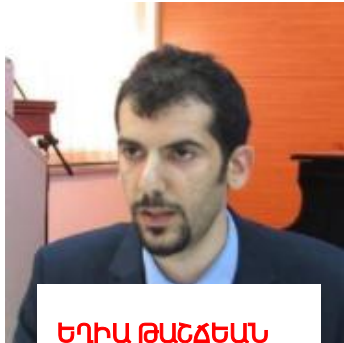

Քաղաքական Անդրադարձ. Աֆրինէն Անդին Անգարայի Թմբուկներուն Չայները Չեն Լսուիր

Պէյրուք 19 Յունուար 201

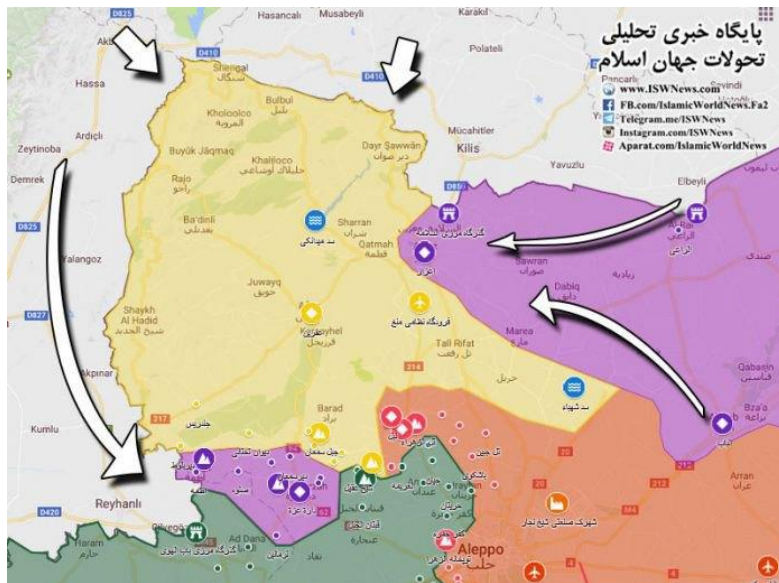

Արդեօք Անգարա կը նախաձեռնէ՞ ռազմական գործողութեան մը սուրիական Աֆրին շրջանին մէջ, ինչո՞ւ Անգարա դարձեալ բարձրացուց Աֆրինի հարցը եւ ինչո՞ւ Աֆրինը եւ ոչ թէ՛ Արաբ Բունարը, Գամիշլին կամ այլ քրտական շրջան մը:

Կիրակի, 14 յունուարին նախագահ Ռեճեփ Թայիփ Էրտողան դարձեալ յայտարարեց, որ Թուրքիոյ բանակը պիտի ներխուժէ սահմանային Աֆրին շրջանը՝ զայն «մաքրելու» համար քիւրտ «սիւննիզմներէն»: Անշուշտ ասիկա առաջին յայտարարութիւնը չէր, նոյնանման յայտարարութիւն կատարուած էր յուլիսին: Էրտողանի համար քրտական ժողովուրդի պաշտպանութեան ջոկատներ (Ե.Փ.Կ.) խմբաւորումը Սուրիոյ մէջ կը նկատուի իբրեւ Քրտական

աշխատաւորական կուսակցութեան (ՔԱԿ) ձիւղաւորում մը, սակայն այսպէս է իրականութեան մէջ, քրտական ջոկատները ամէն ջանք թափեցին տարածելու ՔԱԿ-ի եւ Օճալանի գաղափարները իրենց շրջաններուն մէջ՝ Երբեմն բախում ունենալով արաբներուն եւ ասորիներուն հետ: Ժողովուրդի պաշտպանութեան ջոկատներու բանբեր Ռոժիաթ Ռոժ «Տը Կարտիլըն» օրաթերթին (14/1/2018) հետ հարցազրոյցի մը ընթացքին ըսաւ, որ արդէն իսկ բախումներ տեղի կ'ունենան սահմանային շրջաններուն մէջ թրքական բանակին եւ քիւրտ զինեալներու միջեւ, իսկ կիրակի թրքական կողմը ըմբակօծեց սահմանային գիւղերը:

Իտլիայի դիմաց՝ Աֆրինը

Հակառակ անոր որ Ղազախստանի մայրաքաղաք Ասթանայի մէջ Ռուսիա, Իրան եւ Թուրքիա համաձայնեցան կարգ մը շրջաններ, ներառեալ՝ Իտլիայը, լարուածութեան մեղմացման գօտիներ յայտարարել, սակայն անցեալ շաբաթ սուրիական բանակը իր հակակշիռին տակ առաւ Իտլիայի արեւելեան շրջանները, իսկ ընդդիմութիւնը շուտով քայքայուեցաւ: Ընդդիմադիր զինեալները՝ զլխաւորութեամբ «Հէյաթ թահրիր Շամ» խմբաւորումին (ժամանակին ժուպիաթ Նուսրա կը կոչուէր), ինչպէս նաեւ Թուրքիստանի իսլամական կուսակցութիւնը, որուն անդամները կը բաղկանան ուղղորդ եւ Կեդրոնական Ասիայէն ծայրայեղ

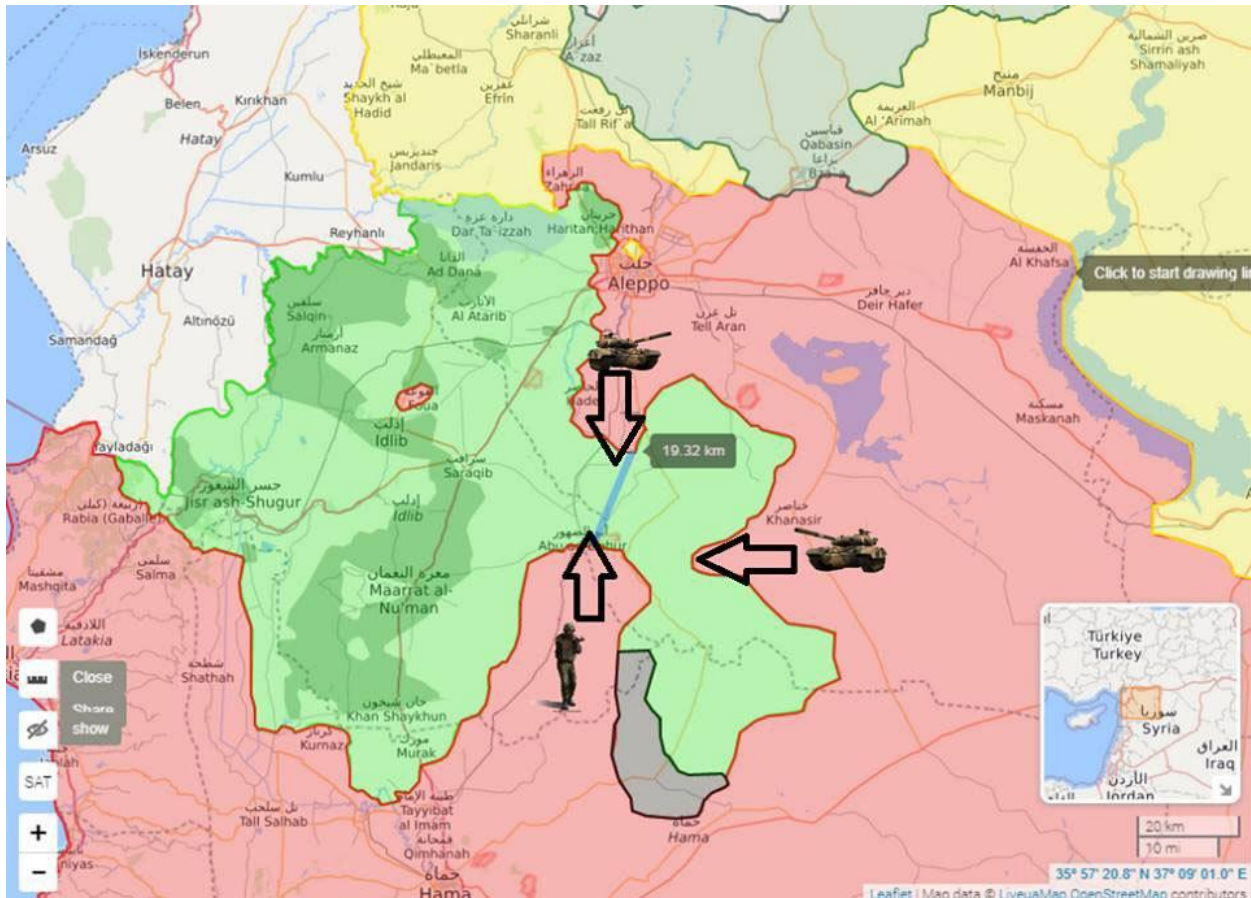
իսլամներէ, փորձեցին հակադարձել, սակայն երկու օր ետք սուրիական բանակը կրցաւ իր ներկայութիւնը վերահաստատել: Ռուսական աղբիւրներ կը նշեն, որ անցեալ շաբաթ Լաթաքիոյ զինուորական օդակայանը ըմբակօծուած է Իտլիայի շրջաններէն, հակառակ անոր որ ընդդիմութիւնը հերքեց նման լուր: Թուրքիա կոչ ուղղեց Իրանի եւ Ռուսիոյ՝ յարգելու Ասթանայի համաձայնագիրը եւ ճնշում բանեցնելու Ղազախստանի վրայ, սակայն՝ ապարդիւն, որոշումը տրուած էր եւ Իտլիայի ազատագրման առաջին փուլը սկսած էր: Անգարա մտահոգուած է, որ գաղթականներու նոր հոսք մը սկսի դէպի Թուրքիա, եւ այս հոսքը կասեցնելու համար պէտք էր ճնշում բանեցնել եւ այս ճնշումը

կրնար ըլլալ Աֆրինի հարցը, որովհետեւ Անգարա այսօր ոչ մէկ շրջանային կամ միջազգային աջակցութիւն ունի՝ հարուածելու քրտական շրջանները Արաբ Բունարի կամ Գամիշլիի մէջ:

Սակայն ինչո՞ւ հիմա

Ֆեհիմ Թաշթեքին «Ալ Մոնիթոր»-ին մէջ (10/1/2018) կը գրէ, որ ըստ «Հէյաաթ թահրիր Շամ»-ի աղբիւրներուն, այս խմբաւորումը կ'ընդունի թրքական բանակի մուտքը Իտլիպ՝ երեք պայմաններով: Նախ՝ թրքական կողմը կ'ընդունի Իտլիպի մէջ «Հէյաաթ թահրիր Շամ»-ի իշխանութիւնը, ապա՝ խմբաւորումը պիտի չհարուածուի թրքական բանակին կողմէ, իսկ վերջապէս՝ թրքական յարձակումը կը կատարուի դէպի Աֆրին: Արդեօք Թուրքիա կ'առնէ՞ այսպիսի վտանգաւոր քայլ մը:

«Տը Ռիճըն»-ին (16/1/2017) հետ հարցազրոյցի մը ընթացքին Միացեալ Նահանգներու զինուորական բանբեր մը ըսաւ. «Ամերիկա ոչ մէկ ռազմական կարելուութիւն կը տեսնէ Աֆրինի մէջ: Միացեալ Նահանգներուն համար կարելոր էր ազատագրել Ռաքքան ՏԱՀԵՇ-ի ձեռքէն, այդ ազատագրումը տեղի ունեցաւ, եւ հիմա Ուաշինկթըն ամէն ջանք կը թափէ Տէր Ջօրի մէջ ահաբեկչական բջիջներուն վերջ տալու համար: Աֆրինը ռուսական եւ թրքական խնդիր է, իրենք կը լուծեն»: Այս մօտեցումը դարձեալ կ'ապացուցէ, որ ամերկացիք օգտագործեցին քիւրտերը, եւ երբ վերջիններս պէտք ունեցան ամերիկեան օժանդակութեան, Միացեալ Նահանգները լքեցին զանոնք: Իսկ եթէ քրտական ջոկատները լքեն Ռաքքան եւ ուղղուին դէպի Աֆրին՝ պաշտպանելու համար իրենց դիրքերը, ապա Միացեալ Նահանգներ դժուար վիճակի պիտի մատնուին:

Անցեալ տարուան յուլիսին Թուրքիա չկրցաւ յարձակիլ Աֆրինի վրայ, որովհետեւ Միացեալ Նահանգներ պէտք ունէին քրտական ջոկատներուն՝ ազատագրելու համար Ռաքքան: Ռաքքայի ազատագրումով այլեւս որեւէ խոչընդոտ չկար Թուրքիոյ առջեւ: Վերջերս Միացեալ Նահանգներ յայտարարեցին, որ իրենք կը նպատակադրեն կազմել երեսուն հազարոց սահմանային պահակագունդ մը, որուն մէջ քրտական ջոկատները իրենց մասնակցութիւնը պիտի ունենան:

Սահմանային այս պահակագունդին պարտականությունը պիտի ըլլայ հսկել թուրք-սուրիական սահմանին: Ասիկա անընդունելի է թրքական կողմին համար: Ներկայիս թրքական բանակը եւ անոր դաշնակից սուրիական իսլամական զինեալ խմբաւորումները պաշարած են Աֆրինը երկու կողմերէ: Սակայն հակառակ անոր որ Ռուսիա դժգոհ է Միացեալ Նահանգներու քայլերէն քրտական շրջաններուն մէջ, ան միեւնոյն ժամանակ չի փափաքիր տեսնել թրքական ուժերը Սուրիոյ մէջ:

Ներկայիս Իտլիպի մէջ ամէնէն զօրաւոր եւ կազմակերպուած զինեալ խմբաւորումներէն կը սեպուի «Հէյաաթ թահրիր Շամ»-ը, որ Արեւմուտքի եւ Ռուսիոյ կողմէ կը նկատուի ահաբեկչական կազմակերպութիւն, սակայն Թուրքիա կը մերժէ այս վերագրումը: Ռուսիոյ նպատակն է, ինչպէս որ Հալէպի մէջ գետեղեց չէջնել եւ ինկուշ մօտ 250 խաղաղապահ ուժեր, նաեւ Իտլիպի մէջ գետեղել խըրխըզ, ուզայեք եւ դազախ խաղաղապահ ուժեր, որպէսզի քաղաքին մէջ օրէնքի գերիշխանութիւն եւ կայունութիւն վերահաստատուի: Սակայն եթէ Թուրքիա ներխուժէ Աֆրին, եւ քրտական ուժերը քաշուին Ռաքքայէն, ապա ասիկա Ռուսիոյ առիթ պիտի ընծեռէ, որ քաջալերէ սուրիական բանակը՝ վերատիրանալու Ռաքքային եւ այսպիսով ծանր հարուած հասցուցած կ'ըլլայ ամերիկեան կողմին:

Երկու ազդակներ կրնան քաջալերել Թուրքիան՝ ներխուժելու Աֆրին.

– Միացեալ Նահանգներ, որոնք Ինձիրլիքի մէջ ռազմական խարխախ ունին, տակաւին պէտք ունին Թուրքիոյ, անոնք ամէն ջանք ի գործ կը դնեն հեռացնելու համար Թուրքիան ռուսական շուքէն, հետեւաբար Ամերիկա քրտական հարցով որոշ զիջումներու պիտի երթայ:

– Ռուսիա տակաւին պէտք ունի Թուրքիոյ. նախագահ Փութին Համպուրկի մէջ խորհրդաժողովի մը ընթացքին յայտարարեց. «Սուրիոյ մէջ բաներ կան, որոնք առանց Թուրքիոյ օժանդակութեան կարելի չէ իրագործել»:

«Պի. Պի. Սի.» (17/1/2018) կը տեղեկացնէ, որ մօտ 300 ռուս զինուորներ կը գտնուին Աֆրինի մէջ, եւ Թուրքիա շանթաժի կը դիմէ՝ ճնշում բանեցնելու Ռուսիոյ վրայ Իտլիպի հարցով, սակայն բոլորս ալ լաւ գիտենք, թէ այնքան ատեն որ ռուսական զօրքը Աֆրինի մէջ կը գտնուի, ապա Թուրքիա պիտի չհամարձակի նման խելագարութիւն գործել, այլապէս ան ծանր կացութեան պիտի մատնուի:

Եզրակացութիւն

Այսուհանդերձ, այնքան ատեն որ Ամերիկա եւ Ռուսիա պէտք ունին Թուրքիոյ, ան իր ճնշումը պիտի բանեցնէ Աֆրինի վրայ: Սակայն Թուրքիա պիտի չկարենայ իր բանակը ուղարկել Աֆրին, այնքան ատեն որ ռուսական բանակը հոն ներկայ է: Անգարա կրնայ իր թմբուկները զարնել, սակայն անոնց ձայնը հասանելի չէ եւ հազիւ կը լսուի սահմանային գիւղերուն մէջ: